د) توجه به مشکل کروی بودن زمین و حل آن با گزینه‌های ثبوتی؛ بلال قدیمه در بیان سید سعیدحکیم

(38:17)

خب مشکل کار این بود که وقتی اهلال هلال می‌شد کل کره بیست و چهار ساعت دارد، الآن که اهلال هلال می‌شود یک جا صبح است، یک جا ظهر است، یک جا دوازده شب است. کل کره کل بیست و چهار ساعت را دارد، چه کارش کنیم؟ آن هایی که در روز هستند چه بگویند؟ کسانی که ساعت ده شب‌شان است چه بگویند؟ کسانی که اول غروب‌شان است چه بگویند؟ این مشکل مشکلی مهمی بود. الآن اینجا با روایت یقطینی می‌توانیم چه کار کنیم؟ مثل فتوای مرحوم آسید سعید باشد، می‌بینید متشرعه می‌پذیرد. من به گمانم اگر فتوای آسید سعید را به نوع افراد بگوییم قبول می‌کنند. مگر این‌که با دیدن فتوای مختلف تغییر کرده باشند. ایشان فرمودند در کره زمین یک جایی آن طرف است و شب و روزمان فرق می‌کند. آنها را رها کنید. اشتراک شبی هم که مرحوم آقای خوئی می‌گفتند ایشان نمی‌گویند. می‌گویند اشتراک شب یعنی چه؟! گاهی ده ساعت و دوازده ساعت تفاوت دارد. ایشان می‌گویند عالم قدیم و جدید. می‌گویند همین بخش خاکی که کنار هم هستیم. یعنی همین اندلس در روایت یقطینی. فتوای آسید سعید همین روایت یقطینی را خیلی قشنگ معنا می‌کنند. ایشان می‌گویند غروب قم می‌دانیم که هلال نداریم اما می‌دانیم ساعت نُه شب قم قطعاً هلال داریم. بگوییم امشب شب اول ماه است؟! می‌گوییم بله، امشب شب اول ماه است. چرا؟ چون ساعت نه قم هلال داریم. خب بله، دو ساعت قبلش در غروب ندیده ایم. فتوای ایشان را نگاه کنید. امشب شب اول ماه است.

خب حالا برای این‌که ساعت نه هم کمتر بشود، پنج دقیقه ای ده دقیقه بکنید. ارتکازات را ببینید. همین حرف ایشان را در عالم قدیم بردند. می‌گویند در کل این منطقه –مرحوم شهید جزائری خالدات را فرمودهاند که الآن زیر آب رفته است؛ شاید مغرب باشد که از خود اسپانیا و اندلس هم غربی تر است- کل عالم قدیم که ربع مسکون بوده، ایشان می‌گویند در هر نقطه‌ای از این عالم اگر امشب هلال را دیدند کافی است.

شاگرد: ایشان می‌گوید در عالم اسلامی قدیم، نه کل عالم قدیم.

استاد: در ذهنم آن نیست.

شاگرد۲: اگر ربع مسکون باشد، دیگر مربوط به اسلام نیست.

استاد: چرا اسلامی؟! اینکه من عرض میکنم روشن است. مخصوصاً حتی اسپانیا و مغرب به نیمه شب نمیرسد. مرحوم مجلسی در فوائد جلیله ای که داشتند، در یکی از کلمات خوب و قشنگ فرمودند: «وبعضهم آثر النصف الخفي من فلك نصف النهار فابتدءوا به من نصف الليل كصاحب زيج شهرياران والا بأس بذلك فإن المرجع إلى أصل واحد»[1]. طبق محاسبه شب و روز اهل فن است؛ زیج شهریاران. الآن فتوای آسید سعید را ببینید. یعنی ایشان میگویند اگر در غربی ترین بلاد هم ندیدند هنوز نیمه شب این بلاد ما نشده است. چون اگر شش غروب بوده الآن ده شب ما است. سه-چهار ساعت فاصله است؟! از قم تا اسپانیا.

شاگرد: سه ساعت.

استاد: خلاصه نصف شب نشده است. یعنی هنوز شب استقرار پیدا نکرده است. منظورم این است. هنوز نیمه شب ما نشده هلال دیده شده است. چه بگوییم؟ بگوییم تمام شد. امشب دیگر همه اش برای ما است، فردا همه برای ما است. میگوییم نه. چون هنوز نیمه شب ما نشده و استقرار احکام شب به این است که نصف در شود، پس میتوانیم بگیریم. البته علی المبنا میگوییم.

پس حاصل عرض من این است: مشکلات ثبوتی را باید بهخوبی تصور کنیم، بعد میبینیم اصلاً اینها مشکل نیست. اینها یک چیزهای واضح ثبوتی است.

---

[1] بحار الأنوار - ط مؤسسةالوفاء نویسنده : العلامة المجلسي جلد : ۵۹ صفحه : ۱۱

بازبینی #3
ایجاد شده 8 ژانویه 2026 10:31:50 توسط ... .
به روزرسانی شده 8 ژانویه 2026 10:56:41 توسط ... .